

החלטה מס' 4/23

החלטה של ועדת האתיקה בקובלנות נגד חבר הכנסת אלי אבידר

מיום כ"א בכסלו התשפ"א – 7 בדצמבר 2020

הקובלנות

1. ועדת האתיקה דנה בשורה של קובלנות שהגישו אנשים מן הציבור נגד חה"כ אלי אבידר, בעיקר בשל התבטאויות שונות שנאמרו בכנסת ומחוצה לה. להלן עיקרי הקובלנות:
 - א. קובלנות הנוגעות לדברים שהפנה חה"כ אבידר כלפי חה"כ שלמה קרעי בישיבת ועדה החוקה ביום 29.9.2020, שעסקה במגבלות תנועה בתקופת משבר הקורונה. הקובלנות מתייחסות לאמירות הבאות: "אתה חבר במשפחת פשע. פושטק קטן... המשפחה שלו השקיעה בו כסף, ויצא אפס כמוך... פושטק קטן. אתה אפילו לא עבריין צעצוע."
 - ב. קובלנה לפיה בישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט מיום 25.9.2020 "כינה חה"כ אבידר את יו"ר הוועדה, חה"כ יעקב אשר, כ"חולה נפש".
 - ג. קובלנות של קובלים שונים המתמקדות בהתבטאויות של חה"כ אבידר בקשר לתמיכתו בהפגנות נגד ראש הממשלה, לרבות טענות כי הוא מעודד אנשים להגיע להפגנות בירושלים וברחבי הארץ וכי הוא "מושך בחוטים" בקשר לארגון אותן הפגנות, גם בתקופות בהן הוטלו מגבלות תנועה בשל התפשטות הקורונה.
 - ד. קובלנות בשל התבטאויות שהופנו כלפי המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, עו"ד רוז נורי, בישיבת ועדת החוקה ביום 19.7.2020, שעסקה במגבלות תנועה והפגנות בתקופת משבר הקורונה, ובעיקר האמירה "אתה פופוליסט ואתה מספר לנו סיפורים כבר חודשים... אתה לא פוליטיקאי, לא צריך אותך פה."

התגובה לקובלנות

2. חה"כ אלי אבידר העביר לוועדת האתיקה את תגובתו לקובלנות השונות. במכתבו לוועדה מיום 1.10.2020 כתב כך:

"בימים אלו מתקיימת הסתה ציבורית של ראש הממשלה, שריו וחברי הקואליציה נגדי. ההסתה מתקיימת במדיות החברתיות, במליאת הכנסת, במרחב הציבורי והגיעה אף לכדי איומים כלפיי ברצח. כחלק מאותה הסתה, מבקשים המסיתים להגיש כנגדי קובלנות לוועדת האתיקה.

לגופן של הקובלנות השונות: אני כופר בטענה כי אני מסית לאנרכיה, מרד ותקיפת כלי תקשורת. אני תומך במחאה הציבורית, כל עוד היא מתקיימת בהתאם להנחיות. אני נלחם כדי לשמור על זכויות הציבור ובהן זכות המחאה.

אני מגנה כל סוג של אלימות ו/או הפרת הנחיות, ניאבק בהן במסגרת החוק ולא על ידי הפרתו.

לעניין חילופי הדברים בין ח"כ קרעי וביני, ח"כ קרעי התפרץ לדבריי במהלך דיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, בעת שתיארתי מצב לא תקין בו עוצרים וקונסים אזרחים, על אף שאינם עוברים על החוק. ח"כ קרעי קרא לעברי: "הייתי עוצר גם אותך". ראשית, אקדים ואומר כי מה שנאמר על ידי בתגובה, טוב שלא היה נאמר. אך בעת הזו בה אני מותקף חדשות לבקרים, כאשר ח"כ קרעי ששם לו לנוהג להכפיש אותי בשפה נמוכה ונוהג בבריונות כלפיי באופן קבוע, ויו"ר הוועדה מאפשר זאת ולא עוצר אותו, נאלצתי להגיב. בנוגע לטענה כי כיניתי את יו"ר הוועדה ח"כ יעקב אשר בתואר: "חולה נפש" – לא היה ולא נברא! מעולם לא כיניתי אותו בתואר זה.

לסיכום, אני הח"כ היחיד שההסתה נגדו הובילה לכדי איומים ברצח ואיחולים שאקבל כדור בראש. אותו מאיים הובא בפני שופט והמשטרה הגישה נגדו כתב אישום חמור. ראוי כי ההסתה הציבורית תיפסק וחברי הכנסת יתמקדו בלסייע לציבור בתקופה קשה זו, במקום להסית ולפלג.

ביחס לקובלנות שעסקו בהתבטאויות כלפי המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, כתב כך:

"בדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת ביום 19/07/20, התקיימו חילופי דברים ביני לבין המשנה ליועץ המשפטי לממשלה עו"ד רז ניזרי.

אקדים ואומר כי מה שנאמר בדיון, טוב היה שלא היה נאמר.

לגופו של עניין, במהלך הדיון הוועדה, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה כינה אותי בשם: "פופוליסט". יו"ר ועדת חוקה, ח"כ יעקב אשר, לא גינה את דבריו לבקשתי ולכן, נאלצתי להגן על עצמי ולהגיב בהתאם. הבעתי את דעתי על התנהלותו הפסולה של היועץ המשפטי לממשלה, אך לצערי דבריי פורשו שלא כהלכה. כוונתי מעולם לא הייתה לעלוב ולפגוע אישית בכבודו של עו"ד ניזרי, כפי שצויר בידי מגישה הקובלנה.

ביום למחרת, כשעלה הנושא לדיון פעם נוספת בפתח ישיבת ועדת חוקה אמרתי ליו"ר הוועדה כי זה היה תפקידו וחובתו לעצור את סגן היועץ המשפטי לממשלה, ברגע שאמר אמירה לא ראויה לחבר כנסת, בזמן ועדה. תשובתו של יו"ר הוועדה הייתה: "לא הצלחתי".

זאת ועוד, תמוהה בעיני פנייתם של מגישי הקובלנה, לאור העובדה שדווקא בכירי הקואליציה עושים להם מנהג של קבע לפגוע בפקידי ציבור בכירים ובמיוחד, ביועץ המשפטי לממשלה ואנשיו, ללא כל פרובוקציה מצידם. לסיכום, ראוי כי פקידי ציבור ומבקרים שמגיעים לדיוני וועדות הכנסת השונות יקפידו בכבודם של נבחרי הציבור וידברו רק מתוקף תפקידם המקצועי בלבד.

החלטת ועדת האתיקה

3. הוועדה דנה בכל הקובלנות ואף צפתה בקטעים הרלבנטיים מתוך שידורי הוועדות ובקטעים שהציגו התבטאויות נוספות של ח"כ אבירד. הוועדה בחנה את הקובלנות בראי החלטת העקרונות בעניין התבטאויות חברי הכנסת מיום 11.11.2020 (החלטה

מס' 2/23), בה איבחנה בין התבטאויות שיש בהן "עמדות והשקפות הפוליטיות ואידיאולוגיות, גם כאשר הן חריפות ומקוממות", אשר לא ייחשבו לכאלה המפרות את כללי האתיקה, לבין התבטאויות שיש בהן "ניבול פה, האשמת שווא, השמצה אישית, הכפשה וביזוי של יחידים וציבורים".

4. הוועדה סבורה כי מרבית ההתבטאויות המיוחסות בקובלנות לחה"כ אבידר מקומן בסוג הראשון של ההתבטאויות, כלומר התבטאויות פוליטיות ואידיאולוגיות, ולכן, גם אם הן נאמרו בצורה בוטה וחריפה, ואף אם יש המתקוממים למשמע אותן התבטאויות, אין לראותן ככאלה המפרות את כללי האתיקה. הדברים נכונים בעיקר ביחס להתבטאויות הנוגעות לתמיכה בהפגנות ובמפגינים.

למסקנה דומה הגיעה הוועדה ביחס להתבטאויות כלפי המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, שכן על אף שמדובר בהתבטאות חריגה ולא מקובלת, חה"כ אבידר לא היה הראשון שעשה שימוש בביטוי "פופוליסטי" אלא הגיב אליו.

5. ואולם, ביחס לחלק מההתבטאויות סבורה הוועדה כי משתייכות לסוג השני, וחוצות את הגבול שבין אמירות קשות אך לגיטימיות לבין כאלה שיש בהן הפרה של כללי האתיקה, ובעיקר של כלל 2 המחייב את חברי הכנסת לשמור על כבוד הכנסת וכבוד חבריה. הדברים נכונים ביחס לאמירות "חבר במשפחת פשע, פושטק קטן ו"חולה נפש", שנאמרו כלפי ח"כים אחרים.

6. בבואה לבחון האם יש מקום להטיל סנקציה בגין הפרת כללי האתיקה ומהי הסנקציה המתאימה, לקחה הוועדה בחשבון עניינים אלה:

א. ההתבטאויות הנ"ל נאמרו בתגובה לדברים קיצוניים לא פחות שנאמרו כלפי חה"כ אבידר מצד ח"כים אחרים, שייתכן כי היו נחשבים כשלעצמם להפרה אתית.

כך למשל, הביטוי "חולה נפש" נאמר בישיבת ועדה מיום 25.9.2020 בתגובה להאשמה מצדו של חה"כ מיקי זוהר לפיה "יש כאלו שרוצים שההפגנות האלה יימשכו משום שזה פשוט מגביר את התחלואה". בדומה, חילופי הדברים עם חה"כ קרעי ביום 29.9.20 החלו בכך שחה"כ קרעי אמר לחה"כ אבידר אשר מחה על מעצר של מפגינים, "אני הייתי עוצר גם אותך", והמשיך "על הסתה ועל המרדה. אתה ממריד".

ב. חה"כ אבידר כתב לוועדה ביחס לדבריו כלפי חה"כ קרעי (וגם ביחס לדבריו כלפי המשנה ליועץ המשפטי לממשלה), כי "מה שנאמר בדיון, טוב היה שלא נאמר".

ג. זוהי הפעם הראשונה שבה דנה הוועדה בקובלנות נגד חה"כ אבידר.

7. משקבעה ועדת האתיקה כי בחלק מהתבטאויותיו הפר חה"כ אבידר את כללי האתיקה, ובהתחשב בנסיבות כפי שפורטו לעיל, החליטה הוועדה, בתוקף סמכותה לפי סעיף 13ד(ד)(1) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, להטיל על חה"כ אלי אבידר הערה.

8. לבסוף מבקשת הוועדה להדגיש כי ההגנה הרחבה הניתנת לחופש הביטוי הפוליטי והאידיאולוגי לא נועדה להפוך את הכנסת לזירה בה ניתן להכפיש ולפגוע באנשים ללא כל גבולות. הוועדה שבה ומזכירה לכל חברי הכנסת את הכלל "חכמים היזהרו בדבריכם".

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.

חברת הכנסת טלי פלוסקוב
יושבת ראש ועדת האתיקה